

YENİLENDİK

10. SINIF

Tarih

Kazanım Sorularından Yeni Nesil Sorulara Geçiş

Pratik Anlaşılır Öğretici

ÖĞRETMENİN
DERS NOTLARI

10. SINIF TARİH

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

Bütün hakları Editör Yayınevine aittir.

Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekânîk yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

ISBN

978-605-280-362-2

SERTİFİKA NO

40613

KAPAK TASARIMI

Editör Yayınevi Dizgi Ekibi

SAYFA TASARIMI

Editör Yayınevi Tasarım Ekibi

BASKI VE CİLT

ANKARA

İLETİŞİM

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 925 57 81

Fax: 0312 342 23 58

www.editoryayinevi.com

Kitap hakkında görüş ve önerileriniz için

WhatsApp hattımız: 0 542 262 03 37

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: YERLEŞME VE DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SELÇUKLU TÜRKİYESİ

XI - XIV. Yüzyıllar Arası Anadolu'daki Siyasi Gelişmeler	4
Anadolu'ya Türk Göçleri.....	5
Anadolu'nun Türkleşme Süreci.....	7
Türkiye Selçuklu Devleti.....	10
Anadolu'da Devletleşme Süreci.....	12
Haçlı Seferleri ve Sonuçları	16
Anadolu'da Moğol Tehlikesi.....	19
Test - 1	22
Test - 2.....	28

2. ÜNİTE: BEYLİKTE DEVLETE OSMANLI SİYASETİ (1302-1453)

Aşiretten Beyliğe	32
Beylikten Devlete	35
Osmanlı-Bizans İlişkileri.....	35
Rumeli'de Genişleme	38
Anadolu'da Türk Siyasi Birliği Sağlanıyor.....	44
Ankara Savaşı ve Fetret Devri Dönemi (1402 - 1413)	46
Test - 1.....	49
Test - 2.....	56

3. ÜNİTE: DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SAVAŞÇILAR VE ASKERLER

Osmanlı Askeri Teşkilatının Kurulma Süreci ..	60
Timar Sistemi ve Timarlı Sipahiler.....	62
Yeniçeri Ocağının Kurulması.....	66
Test - 1.....	69

4. ÜNİTE: BEYLİKTE DEVLETE OSMANLI MEDENİYETİ

Anadolu'nun İslamlaşması.....	75
Osmanlı Devlet İdaresi	77
Osmanlı'da Sözlü ve Yazılı Kültür	80
Osmanlı'da Zanaat, Sanat ve Kültür Faaliyetleri.....	81
Test - 1	84

5. ÜNİTE: DÜNYA GÜCÜ OSMANLI (1453 -1595)

İstanbul'un Fethi ve Sonuçları.....	90
İslam Dünyası Liderliğine.....	99
Kanuni Dönemi	102
Dünya Gücü: Osmanlı.....	108
Denizlerde Hakimiyet Mücadelesi	112
Test - 1.....	118
Test - 2.....	125

6. ÜNİTE: SULTAN VE OSMANLI MERKEZ TEŞKİLATI

Topkapı Sarayı ve Divân-I Hümayun.....	130
Osmanlı Devlet Anlayışı	136
Test - 1.....	139

7. ÜNİTE: KLASİK ÇAĞDA OSMANLI TOPLUM DÜZENİ

Osmanlı Millet Sistemi	145
Osmanlı Devleti'nde Günlük Yaşam.....	146
Osmanlı'da Toprak Mülkiyeti ve Tarımsal Üretim.....	148
Osmanlı Ekonomisinde Lonca Teşkilatı.....	150
Osmanlı Vakıf Sistemi	153
Test - 1.....	154

CEVAP ANAHTARI	160
-----------------------------	------------

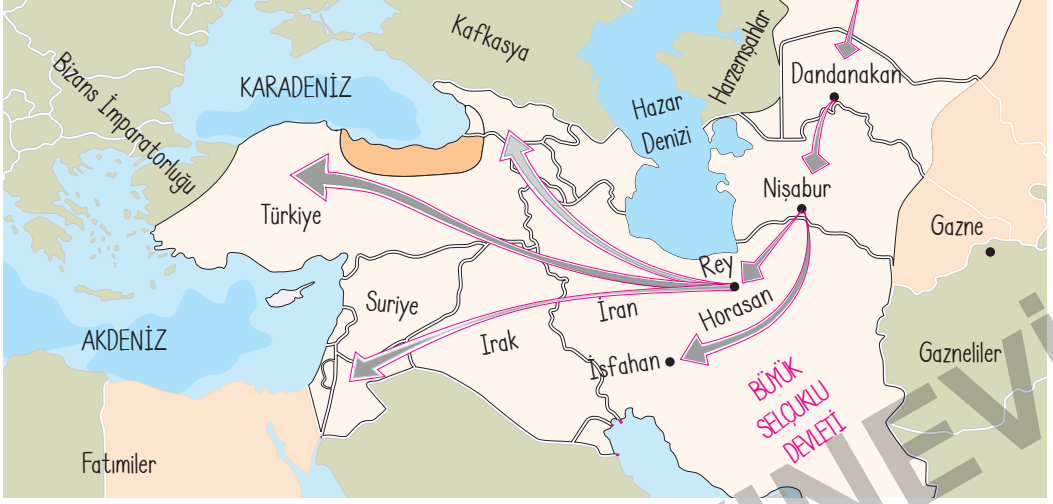
YERLEŞME VE DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SELÇUKLU TÜRKİYESİ

1.
ÜNİTE

[XI – XIV. YÜZYILLAR ARASI ANADOLU'DAKİ SİYASİ GELİŞMELER]

1072	Saltuklular Beyliği'nin kurulması	1196	Moğol İmparatorluğu'nun kurulması
1077	Türkiye Selçuklu Devleti'nin kurulması	1202	Saltuklular Beyliği'nin yıkılması
1080	Mengüekliler Beyliği'nin kurulması	1202–1204	IV. Haçlı Seferi
1080	Danışmentliler Beyliği'nin kurulması	1227	Moğol İmparatorluğu'nun parçalanması
1081	Çaka Beyliği'nin kurulması	1228	Mengüekliler Beyliği'nin yıkılması
1093	Çaka Beyliği'nin yıkılması	1230	Yassıçemen Muharebesi
1096–1099	I. Haçlı Seferi	1231	Artuklular Beyliği'nin yıkılması
1102	Artuklular Beyliği'nin kurulması	1240	Babailer Ayaklanması
1141	Katvan Muharebesi	1243	Kösedađ Muharebesi
1147–1149	II. Haçlı Seferi	1250	Eyyübiler Devleti'nin yıkılması
1157	Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılması	1250	Memlukkular Devleti'nin kurulması
1174	Eyyübiler Devleti'nin kurulması	1260	Ayn-ı Calut Muharebesi
1176	Miryokefalon Muharebesi	1270	Haçlı Seferi'nin sona ermesi
1178	Danışmentliler Beyliği'nin yıkılması	1277	Karamanođlu Mehmet Bey'in Türkçe'yi resmi dil ilan etmesi
1189 – 1192	III. Haçlı Seferi	1308	Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılması

[ANADOLU'YA TÜRK GÖÇLERİ]

❁ XI. YÜZYILDA ANADOLU'YA YÖNELİK OĞUZ GÖÇLERİ

- * Anadolu'ya ilk Türk akınlarını IV. yüzyılın sonlarında Batı (Avrupa) Hunları düzenledi.
- * Anadolu'ya Kafkasları aşarak ulaşan Kursik ve Basık adlı Hun başbuğları 398 yılında Erzurum, Malatya ve Çukurova hattını geçerek Kudüs'e kadar akınlarda bulunup, aynı yoldan geri döndüler.
- * Anadolu'ya akın düzenleyen bir diğer Türk topluluğu ise Sabarlardır. (VI. yüzyıldan itibaren)
- * VIII. yüzyılda Abbasiler tarafından Bizans sınırına yerleştirilen Türkler Anadolu'da gaza ve cihat hareketlerinde bulundular.
- * Anadolu'yu yurt edinme amaçlı ilk akınlar Büyük Selçuklular zamanında başladı.
- * 1015 yılından itibaren Çağrı Bey liderliğinde Anadolu'ya keşif amaçlı akınlar düzenlendi.
- * Tuğrul Bey, Büyük Selçuklu Devleti'nin kuruluşundan sonra Anadolu'yu yurt edinme politikasının temelini attı.
- * 1048'de Pasinler Savaşı ile yaklaşık bir asır sürecek Selçuklu-Bizans mücadelesi başladı.
- * Bu savaştan sonra Büyük Selçuklu akınları düzenli hale geldi.
- * Bizans sınırına yığılan Oğuz Türkleri önemli kale ve üsleri ele geçirdi.
- * Alp Arslan zamanında da devam eden fetihlerle Ani Kalesi alındı (1064).
- * Malazgirt Savaşıyla Anadolu'nun kapıları Türkler'e açıldı (1071).
- * Anadolu'da fetihler hız kazandı. Böylece Türkler Anadolu'yu yurt edinme politikasını uygulama fırsatı yakaladı.
- * Anadolu'nun Türk yurdu haline gelmesinde bir dönüm noktası olan Malazgirt Zaferi Anadolu'da ilk Türk beyliklerinin kurulmasına ortam oluşturdu.

ANADOLU'DA KURULAN İLK TÜRK BEYLİKLERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

- * Anadolu'nun fethi için Gürcüler, Bizans, Ermeniler, Eyyubiler ve Haçlılarla mücadele ettiler.
- * Anadolu'nun Türkleşmesini hızlandırdılar ve İslamiyetin yayılmasını sağladılar.
- * Bu dönemde özellikle Anadolu'unun doğusu büyük bir refah içinde yaşadı.
- * Hüküm sürdükleri bölgelerin Türkleşmesi amacıyla hanlar, hamamlar, medreseler, camiler, kervansaraylar, zaviyeler, kümbetler ve imarathaneler gibi mimari eserler yaptılar.
- * Sahip oldukları kültür mirasını zamanla egemenliklerine girdikleri Türkiye Selçuklularına aktardılar.
- * Fethettikleri yerlere Türkçe isimler verdiler.

NOT

- Büyük Selçukluların etkisiyle Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinin ortak noktası kurucularının Oğuzlara mensup olmalarıdır.

TÜRKİYE SELÇUKLU DEVLETİ (1077–1308)

TÜRKİYE SELÇUKLU DEVLETİ'NİN KURULUŞ DÖNEMİ

- * Türkiye Selçuklu Devleti'nin kurucusu, Selçuklu soyundan (Oğuzların Kınık Boyu) Süleyman Şah'tır.
- * Alp Arslan Dönemi'nde Anadolu fetihlerine katılan Süleyman Şah, Bizanstaki karışıklıklardan yararlanarak 1075 yılında İznik'i fethetti.

Türkiye Selçuklu Devleti (1077 – 1308)

- * Süleyman Şah İznik'in ardından Kocaeli Yarımadası'nı, Üsküdar'ı ve Kadıköy'ü ele geçirdi.
- * 1081 yılında Bizans, Selçuklularla Dragon Antlaşması yaparak vergi vermeyi kabul etti.
- * Süleyman Şah, Anadolu'da merkezî bir devlet kurmak istedi.
- * Anadolu'da dağınık hâlde bulunan Türkleri tek çatı altında birleştirmeye çalıştı.
- * Fetihler sırasında birlikte hareket ettiği Türk boylarını Bizans sınırlarına yerleştirdi.

- * Türklerdeki bu yapı sayesinde Türk boyları birçok devlet kurdu. Bu yapı aynı zamanda devletin dağılmasında da etkili oldu.
- * Urugların liderleri tarafından seçilen beyin; töreyi uygulamak, adaleti sağlamak, halkı içinde birliği sağlamak, milletini doyurmak, boyunu korumak gibi sorumlulukları vardı.
- * Oğuzlar Uygur Devleti'nin yıkılmasından sonra Seyhun Nehri çevresine gelerek burada Oğuz Yabgu Devleti'ni kurdular.
- * Oğuz Yabgu Devleti'nin son dönemlerinde bu devletin subaşı olan Selçuk Bey, Oğuz Yabgu ile anlaşmazlığa düşünce kendisine bağlı Kınık boyu ile Cend Bölgesi'ne göç etti.
- * Burada Müslümanlığı kabul etmelerinden sonra Oğuzlara Türkmen denildi.
- * Sonradan torunları Tuğrul ve Çağrı Beylerin önderliğinde Horosan'da Büyük Selçuklu Devleti'ni kurdular.
- * Sonraki dönemlerde ise Türkiye Selçukluları Anadolu'da, Osmanlı Devleti ise Anadolu ve Rumeli'de devletleşme sürecini devam ettirdiler.
- * Türklerin Anadolu'da devletleşmesinde;
 - » Bizans'ın Anadolu'daki otoritesini kaybetmiş olması,
 - » Anadolu'daki dini ve sosyal belirsizlikler,
 - » Anadolu halkının bir devlet bünyesine girerek güvende olma isteği,
 - » Türklerin tarih boyunca teşkilatçı bir yapıya sahip olmaları gibi nedenler etkili olmuştur.

TÜRKİYE SELÇUKLU DEVLETİ KÜLTÜR VE UYGARLIĞI

DEVLET YÖNETİMİ VE ORDU

- * Türkiye Selçuklu Devleti, devlet yönetimi ve diğer teşkilatlanmalarda Büyük Selçuklu Devleti'ni örnek aldı.
- * Ülke hükümdar ailesinin ortak malı sayılırdı, belirli bir veraset anlayışları olmadığından şehzadeler arasında taht kavgaları yaşanırdı.
- * Türkiye Selçuklularında sultan, oğullarından birini veliaht seçtiği gibi bazen de ülke topraklarını haneden üyeleri arasında paylaşırdı.
- * Örneğin, II. Kılıç Arslan 11 oğlunu ülkenin farklı bölgelerine yönetici olarak göndermiş ve bu durumda büyük sıkıntılara ol açmıştı.
- * Türkiye Selçuklularında hükümdarlar sultan unvanının yanında; keyhüsrev, keykavus, keykubat gibi Farsça unvanlar da kullandılar.
- * Hükümdarların çocuklarına şehzade denirdi.
- * Şehzadeler devlet tecrübesi kazanmaları amacıyla küçük yaşlarda vilayetlere gönderilirdi.
- * Şehzadelerin yanında atabey denilen tecrübeli devlet adamları yer alırdı.

[ANADOLU'DA MOĞOL TEHLİKESİ]

● TÜRKİYE SELÇUKLU – MOĞOL MÜCADELELERİ

- * Türkiye Selçuklularının Haçlı Seferleri'nden sonra karşılaştıkları ikinci büyük tehlike Moğol tehlikesidir.
- * Cengiz Han'ın Dünya hakimiyeti kurma düşüncesi Anadolu'yu da hedef hâline getirdi.
- * Sultan I. Alaeddin Keykubad, Moğolların büyük bir tehlike olduğunu gördü ve bazı önlemler aldı.
- * Sultan I. Alaeddin Keykubad'ın Moğol tehlikesine karşı tedbirler aldığı dönemde Celaeddin Harzemşah, Eyyubilerin elindeki Ahlat'ı kuşattı.
- * Bu kuşatmayı Anadolu için bir tehdit olarak algılayan I. Alaeddin Keykubad harekete geçti.
- * İki ordu Erzincan yakınlarındaki "Yassıçemen Savaşı'nda" karşı karşıya geldi (1230).
- * Savaşı kaybeden Harzemşahlar yıkılma sürecine girdi.
- * Bu durum Türkiye Selçukluları ile Moğollar arasındaki tampon bölgenin ortadan kalkmasıyla Anadolu Moğol saldırılarına açık hale geldi.
- * Sultan I. Alaeddin Keykubad, Moğol tehlikesine karşı ayrıca şu önlemleri almıştır:
 - » Konya, Kayseri ve Sivas gibi şehirlerin surlarını ve sınır kalelerini yeniden inşa etti.
 - » Türk boylarını sınırlara yerleştirdi.

- » Abbasi halifesinin yardım çağrısına uyarak Bağdat'a bin kişilik bir kuvvet gönderdi.
- » Eyyubilerle ittifak yaptı.
- » Moğollarla dostluğu güçlendirmek için elçiler gönderdi.
- » Doğu Anadolu'yu güçlü tutmak için Mengüceklere son verdi.

NOT

- Anadolu her alanda (ekonomi, kültür, sosyal, bilim, imar) kalkınma yaşamış, Moğollar Anadolu'dan uzak tutulmuştur. Bu nedenle I. Alaeddin Keykubad halk arasında "Uluğ Keykubad" olarak anılmıştır.

● MOĞOL İSTİLASI VE SONUÇLARI

- * I. Alaeddin Keykubad'ın Eyyubiler ve Abbasi-lerle yaptığı ittifaklara karşı olanlar, sultanı elçiler onuruna verdiği ziyafet esnasında zehirleyerek öldürdüler.
- * I. Alaeddin Keykubad'ın vefatından sonra yerine geçen oğlu II. Gıyaseddin Keyhüsrev tahta çıkmasına yardımcı olan vezir Sadettin Köpek'in etkisinde kaldı.
- * Sadettin Köpek'in ülkeyi tek başına yönetme isteği ve hırsı birçok önemli devlet adamını ve komutanı öldürmesine neden oldu.
- * Merkezi otorite zayıfladı ve bu durumdan faydalanan bazı Türkmenler isyan çıkardılar.

8. Anadolu'da XIII. yüzyılda yaşanan Moğol istilasının olumlu yanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türklerin kervan ticaretini öğrenmeleri
- B) Batı Anadolu'nun Türkleşmesinin sağlanması
- C) Türklerin savaş sanatını geliştirmesi
- D) Türklerin Avrupa'ya geçmeleri
- E) Bizans'ın ömrünün kısalması

9. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye Selçuklu Devleti'nde görülen durumlardan biri değildir?

- A) Halk konar—göçer, köylü ve şehirli olmak üzere üç gruba ayrılmıştır.
- B) Ticaret devlet güvencesinde gerçekleşmiştir.
- C) Yazışma ve bilim dili Arapça, edebiyat dili ise Farsça'dır.
- D) Sosyal hayatta feodalite yapısı görülmüştür.
- E) İlk altın parayı II. Kılıç Arslan bastırmıştır.

10. Türkiye Selçuklu Sultanı II. Kılıç Arslan, 1176'da Miryokefalon Savaşı'nda Bizans ordusunu ağır bir yenilgiye uğratmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu savaşın sonuçlarından biri değildir?

- A) Bizans Türkiye Selçuklu Devleti'ne savaş tazminatı ödemiştir.
- B) Anadolu kesin olarak Türk yurdu hâline gelmiştir.
- C) Anadolu'da Türk beylikleri üzerinde tam hakiyet sağlanmıştır.
- D) Bizans tamamen savunmaya çekilmiştir.
- E) III. Haçlı Seferi'nin yapılmasının önemli nedenlerinden biri olmuştur.

11. Süleyman Şah, 1077 yılında Hristiyanlar için oldukça önemli olan İznik'i ele geçirmiş ve başkent yaparak Türkiye Selçuklu Devleti'ni kurmuştur. Süleyman Şah, Bizans'ta süren taht kavgalarına karşılık, Botaniates'in imparator olmasını sağladı. Bizans'taki bu durumdan yararlanarak Güney Marmara kıyılarını, Kocaeli Yarımadası'nı, Üsküdar ve Kadıköy'ü ele geçirdi. Ayrıca Boğazın Anadolu yakasını ele geçirerek burada bir gümrük idaresi kurdu ve geçen gemilerden vergi aldı.

Buna gelişmeler;

- I. devlet gelirlerinin artması,
- II. ülke sınırlarının genişlemesi,
- III. Süleyman Şah'ın başarılı bir dış politika yürütmesi

durumlarından hangileriyle açıklanabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

12. Türkiye Selçuklu Devleti'ndeki;

- Bizans ile Miryokefalon Savaşı yapması
- Ülke topraklarını 11 oğluna pay etmesi
- III. Haçlı Seferi'ne karşı mücadele etmesi

gelişmeler aşağıdaki hangi hükümdara aittir?

- A) Süleyman Şah
- B) I. Kılıç Arslan
- C) İzzeddin Keykavus
- D) II. Kılıç Arslan
- E) II. Gıyaseddin Keyhüsrev

[AŞİRETEN BEYLİĞE]

XIII. YÜZYILIN SONLARINDA ANADOLU VE ÇEVRESİNİN JEOPOLİTİK DURUMU

ANADOLU VE ÇEVRESİ

- * Anadolu; Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının birbirine en çok yaklaştığı bir konumda bulunmaktadır.
- * Anadolu sahip olduğu bu coğrafi konumu, iklimi ve su kaynakları sayesinde tarih boyunca yerleşim için ideal bir bölge oldu.

Türkiye Selçuklu Devleti: 1243 Köseadağ Savaşı'yla dağılma sürecine girdi.

- * Anadolu'da siyasi birlik bozuldu. Anadolu'nun birçok bölgesinde Türkmen beylikleri ortaya çıktı.

Bizans (Doğu Roma) İmparatorluğu: Taht kavgaları ve Haçlı Seferleri'nin etkisiyle Anadolu ve Balkanlardaki siyasi etkinliğini büyük oranda kaybetti.

İlhanlı Devleti: XIII. yüzyılda Anadolu'yu egemenliği altına alan İlhanlılar, Moğol İmparatorluğu'nun parçalanması üzerine Hülagü Han tarafından İran ve çevresinde kuruldu.

Memlûklü Devleti: Eyyubi Devleti komutanlarından Aybek tarafından Mısır'da kuruldu.

- * Haçlılara ve Moğollara karşı başarılı mücadele verdiler.
- * Sınırlarını Filistin, Suriye ve Çukurova Bölgesi'ne kadar genişlettiler.

Altın Orda Devleti: Batu Han tarafından Karadeniz'in kuzeyinde kuruldu.

- * Ancak XIV. yüzyılın sonlarında Altın Orda Hanı Toktamış Han, Timur ile yaptığı mücadeleyi kaybedince devlet yıkılma sürecine girdi.

BALKANLAR VE AVRUPA

- * XIII. yüzyıl sonlarında Balkanlarda Bizans, Sırp ve Bulgarlar arasında siyasi üstünlük mücadelesi yaşanıyordu.
- * Arnavut krallıkları, Eflak ve Boğdan voyvodaları ile Bosna Prensiği'nin bulunduğu Balkanlarda Sırp Krallığı egemenlik alanını genişletmeye çalışıyordu.

* Osmanlıların Kayı Boyu ile ilgisinin olmadığını ve Osman Bey'in Oğuz Kağan'a bağlı olduğunu savundu.

MEHMET FUAD KÖPRÜLÜ

- * Osmanlı'yı bulunduğu uç beyliği konumu üzerinden değerlendirdi.
- * Ona göre Osmanlı'nın kuruluş gelişmesinde;
 - » Gaza ruhu ile Bizans üzerine seferler yapması
 - » Bu sayede Türkmenlerin desteğini alması
 - » Türklerin yapısında bulunan milli duygular
 - » Başa geçen hükümdarların yetenekli olması
 - » Türkiye Selçuklu Devleti'nin zayıflamasıyla Anadolu'da otorite boşluğunun yaşanması
 - » Gazian-ı Rum, Ahiyan-ı Rum, ve Abdalan-ı Rum gibi sosyal ve iktisadi grupların desteğini alması
 - » Kurulduğu bölgenin coğrafi konumu
 - » Diğer Türk beyliklerinin ilk zamanlarda Osmanlı'ya karşı düşmanca tutum içine girmemeleri gibi etkenler önemli rol oynadı.

HALİL İNALCIK

- * Moğolların hakimiyetinde yaşamak istemeyen Türkmenler Batı Anadolu'ya yönediler.
- * Bizans sınırında büyük bir Türk nüfusu birikti.
- * Osmanlılar bu nüfusu değerlendirerek beyliğin doğuşunu sağladılar.
- * Beyliğin kuruluşunda gaza anlayışının da önemli bir yer tuttuğunu ifade eder.

* Ona göre Bizans sınırında gaza anlayışına sahip ve iyi yönlendirilmiş bir Türk nüfusu yeni bir Türk beyliğinin doğuşunu sağlamıştır.

NOT

- Tarihte mutlak değer (kesin bilgiler) yoktur.
- Bu düşünceden hareket eden tarihçiler geçmişte yaşanmış tarihi olaylar ile ilgili sürekli araştırmalar yapar.
- Araştırmalar sonucunda bulunan her yeni bilgi ve belge mevcut bilgilerin eksikliğini giderebilir, anlaşılır hale getirebilir ya da tamamıyla değiştirilebilir.

[BEYLİKTEN DEVLETE]

OSMANLI-BİZANS İLİŞKİLERİ

BİZANS'IN DURUMU

- * Taht kavgaları nedeniyle merkezi otorite gücünü kaybetmesi tekfurların (vali) kendi başlarına hareket etmesine yol açtı.
- * Tekfurların halktan aldığı ağır vergiler halkın yönetime olan güvenini ve bağlılığını sarstı.
- * Bizans, Anadolu'da Türklerle, Balkanlarda Sırp ve Bulgarlarla mücadele etti.
- * Bu savaşlarda topraklarının büyük bir bölümünü kaybetti.
- * XIV. yüzyıla gelindiğinde Bizans'ın elinde başkent İstanbul, Mora Yarımadası, Marmara kıyıları, Trakya ve bazı Ege adaları kalmıştı.

- * Anadolu'ya yönelik politikalarda köklü değişikliğe giden Yıldırım Bayezid Saruhan, Aydın, Men-teşe, Hamit, Germiyan beyliklerini doğrudan Osmanlı hakimiyetine aldı.
- * Beyliklerin elden çıkma ihtimaline karşı yöneticilerini tasfiye etti ve doğrudan merkeze bağladı.
- * Egemenliklerine son verdiği beylere geçinebilecekleri kadar mülk topraklar vererek hem gelebilecek tepkileri azalttı hem de bir denge unsuru oluşturdu.
- * Karamanoğulları, Candaroğulları ile Kadı Burhaneddin Devleti üzerinde baskı kurdu.

NOT

- Köseadağ Savaşı'ndan beri dağılmış olan Anadolu Türk birliğini büyük oranda sağlayan ilk padişah Yıldırım Bayezid'tir.

ANADOLU'DA TÜRK SİYASİ BİRLİĞİNİ SAĞLAMAK İÇİN UYGULANAN YÖNTEMLER

- * Osmanlılar ele geçirdikleri önemli beyliklerin merkezine Sancakbeyi adı altında şehzade atardı.
- * Şehzade tarafından yönetildiğini gören halk Osmanlı nazarında değer verildiğini anlar ve Osmanlı yönetimine daha çabuk ısınırdı.
- * Osmanlı, yönetimine aldığı beyliklerin tahrinini (kayıt altına alma) yapar, ardından da ihtiyaç duyulan kanunnameler düzenlerdi. Bu durum Osmanlı'nın o beylik üzerinde hakimiyet kurduğu anlamına gelirdi.
- * Osmanlılar Anadolu'da Türk siyasi birliğini sağlamak için;
 - » Beyliklerin iç meselelerinden faydalanma
 - » Onlarla akrabalık kurma
 - » Topraklarını satın alma
 - » Askeri güç kullanma
 - » Beylikler arası mücadeleden faydalanma
 - » Miras yoluyla gibi yöntemler uygulamıştır.

4. Aşağıdakilerden hangisi iskan politikası ile ilgili uygulamalardan biri değildir?

- A) Hristiyan ailelerden alınan çocukların Türk kültürünü öğrenmeleri için Müslüman çiftçilerin yanına gönderilmesi
- B) Anadolu'dan özellikle çatışma hâlinde olan ailelerin seçilmesi
- C) İskân için gelenlerden, belli bir müddet vergi alınmaması
- D) Yerleştirildikleri bölgelerde yapacakları tarım faaliyetleri için gerekli araç ve gereç yardımının yapılması
- E) Göçmenlerin geçerli neden olmadan yeni yerleşim yerlerini terk etmelerinin yasaklanması

5. Osmanlı Beyliği'nin çok güçlü bir devlet olarak ortaya çıkmasında bu beyliği kuranların gaza düşüncesiyle hareket etmelerinden kaynaklanmaktadır. Bu gaziler kendi dinlerini yeni bölgelere götürürken ilim adamları sayesinde baskıya dönüşmesi engellenmiş ve idareleri altına giren ahalinin dinlerine karışmamışlardır. Bu da Osmanlı Devleti'ni yücelten sebeplerden biri olmuştur.

Verilen görüş aşağıdaki tarihçilerden hangisine aittir?

- A) H.A. Gibbons
- B) Paul Wittek
- C) Fuad Köprülü
- D) Halil İnalcık
- E) Z. Veli Togan

6. I. Koyunhisar
II. Ploşnik
III. Ermenibeli (Domanıç)
IV. Palekanon
V. Sazlıdere

Yukarıda verilen savaşlardan hangileri Osmanlı — Bizans arasında yapılmıştır?

- A) I, II ve III
- B) II, IV ve V
- C) I, III ve IV
- D) II, III ve V
- E) I ve IV

7. Kuruluş Dönemi'nde yaşanan;

- I. iskân politikasının uygulanması,
 - II. istimalet politikasının uygulanması,
 - III. II. Kosova Savaşı'nın kazanılması
- gelişmelerinden hangileri Osmanlı'nın Balkanlarda kalıcı olmasını sağlamıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

8. Osmanlı Devleti Rumeli'de kalıcı hale gelmek için aşağıdakilerden hangisini uygulamıştır?

- A) Müslüman devletlerin desteğini alması
- B) Bölgede askeri gücünü arttırması
- C) Bizans'la iyi ilişkiler kurması
- D) Bölgeye Türkmen nüfusu yerleştirmesi
- E) Bölgede çok sayıda kale yaptırması

[OSMANLI ASKERÎ TEŞKİLATININ KURULMA SÜRECİ]

DEVLETLEŞME SÜRECİNDE OSMANLI SAVAŞÇILARI

- * Osmanlı Devleti'nin kısa sürede büyümesinde ve üç kıtada hakimiyet kurmasında en önemli etken ordu olmuştur.
- * Osman Bey, Bizans sınırında görevli bir Selçuklu uç beyi olarak sefere çıkmadan önce birçok Türkmen aşiretine duyuruda bulunur ve sefer için asker toplardı.
- * Osman Bey bir alp ve boy beyidir. Devletini askeri güce dayanarak kurmuştur.
- * Osmanlı Beyliği'nin ilk savaşçı sınıfını Osman Bey'in etrafında gaza ve ganimet amaçlı toplanan alpler ve gaziler oluştururdu.

NOT

Alp: Türk bahadırı olarak anılan alp; cesur, yiğit, kahraman demektir. **Gazi:** Sözlükte hücum etmek, savaşmak, din uğrunda cihat etmek manasına gelir.

- * Osman Bey, yanında savaşan Türkmen aşiretlerine ganimetlerden pay vermiş ve ele geçirilen topraklarda onlara yerleşme hakkı tanımıştır.
- * Beylik Dönemi'nde, Ahiyân-ı Rum (Ahiler), Bâciyân-ı Rum (Anadolu kadınları), Abdâlân-ı Rum (Anadolu Dervişleri), Gaziyân-ı Rum (Anadolu Gazileri) adlarıyla anılan zümrelere mensup kuvvetler de seferlere katılmaya başladı.
- * Osman Bey ve çevresindeki alpler Ahi teşkilatına mensuptu. Ahilik teşkilatında esnaf ve zanaatkâra mesleki, dini, ahlaki eğitimin yanında askeri eğitim de verilirdi.
- * Osmanlı Beyliği'nin başlangıçta düzenli bir ordusu yoktu.
- * Gerektiğinde tamamı atlı olan aşiretlerden asker toplanarak sefere çıkılırdı. İlk fetihler uçlardaki Türkmen kuvvetleriyle yapıldı.

- » Gelir kaynaklarını tespit etmek
- » Bunları devlet görevlilerine, şahıslara ve vakıflara dağıtmaktı.
- * Tahrir sistemi sayesinde merkezi hazineden ödeme yapılmaksızın ordu beslenmesi sağlandı.
- * Ayrıca topluma sosyal hizmetlerin götürülmesi kolaylaştı.
- * Bir bölgenin fethi, padişah değişikliği savaş ve afet gibi gelir toplama ve dağıtımında meydana gelen değişiklikler tahririn yenilenmesine neden olurdu.
- * XV. yüzyılın ilk dönemlerde başlayan tahrirler XVII. yüzyıl başlarına kadar devam etti.

DIRLİKLER

- * Dirlik; devlet görevlilerine ve savaşlarda yararlılık gösteren askerlere hizmetleri karşılığında tahsis edilen gelir kaynaklarına denir.
- * Tımar sistemi içerisinde yer alan dirlikler gelir durumuna göre has, zeamet ve tımar olarak üçe ayrılırdı:

Has

- * Yıllık geliri 100 bin akçeden fazla olan dirlikler olup padişah, vezir, şehzade, beylerbeyi ve yüksek devlet görevlilerine verilir.
- * Has sahipleri gelirlerinin İlk beş bin akçesi hariç, kalan her beş bin akçesi için bir atlı asker, (cebelü) beslemek zorundaydı.

Zeamet

- * Yıllık geliri 20 bin ile 100 bin akçe arasında kalan dirlikler olup subaşı, sancak beyi, kale komutanı gibi ikinci derecedeki devlet görevlilerine verilir.
- * Zeamet sahipleri gelirlerinin ilk beş bin akçesi hariç, kalan her beş bin akçesi için bir atlı asker beslemek zorundaydı.

Tımar

- * Yıllık geliri 20 bin akçeye kadar olan dirliklerdi.
- * Tımarlar savaşlarda yararlılık gösteren askerlere verilir.
- * Tımar sahibine tımarlı sipahi denirdi.
- * Tımar sahipleri, gelirlerinin ilk üç bin akçesi hariç, (Kılıç hakkı: tımarlı sipahiye ait) kalan her üç bin akçesi için bir atlı asker besler ve askerlerinin başında savaşa katılırlardı.

OSMANLI TOPLUMUNDA ASKERİLER VE REAYA

- * Osmanlı toplumu sosyal bakımdan yönetenler (askeriler) ve yönetilenler (reaya) olmak üzere ikiye ayrılırdı. Sınıf ayrımı söz konusu değildi.
- * Hizmet karşılığı reayadan askeri sınıfa geçmek mümkündü.
- * Yönetenler sınıfı ilmiye, seyfiye, ve kalemiyeden oluşurdu.
- * Yönetilenler (reaya) ise askeri sınıfın dışında kalan köylüler, şehirliler ve konargöçerlerdi.
- * Reayanın askeri sınıftan tek farkı, devlete vergi ödemesiydi.
- * Osmanlı Devleti'nde reaya, Müslim ve gayrimüslimlerden oluşurdu. Bunlardan gelirlerine göre çeşitli vergiler alınır.
- * Osmanlı Devleti'nde yönetenler, padişahın kendilerine idari, askeri, adli ve dini yetki tanıdığı devlet görevlilerinden oluşurdu.
- * Askeri sınıfın en önemli özelliği reaya gibi vergi yükümlülüğünün olmamasıdır.
- * Osmanlı Devleti'nde yönetenler grubunda yer alan seyfiye kılıç ehli anlamına gelirdi ve askeri sınıfı temsil ederdi.
- * Divandaki temsilcileri vezir-i azam, vezirler ve kaptanı derya idi.
- * Taşradaki temsilcileri ise beylerbeyi, sancak beyi gibi üst düzey askeri yöneticilerdi.

[ANADOLU'NUN İSLAMLAŞMASI]

• SÜFİLER VE ÂLİMLERİN ÖĞRETİLERİNİN ANADOLU'NUN İSLAMLAŞMASINA ETKİLERİ

- * Anadolu'nun İslam yurdu haline gelmesinde pek çok etken vardır.
- * Bunlardan biri de, Anadolu'ya hoşgörü tohumunu eken ülkede birlik ve beraberliği sağlamak için büyük çaba harcayan ve Türklere İslamiyet'i sevdiren mutasavvıflardır.
- * Özellikle Sultan I. Alaeddin Keykubat Dönemi'nde Anadolu, Horasan alimlerine ev sahipliği yaptı.
- * Anadolu kısa sürede âdeta dini ve tasavvufi terbiye ile donandı.
- * XIII. yüzyıl başlarından itibaren Orta Asya'nın maruz kaldığı Moğol istilasının ardından kaçan birçok Türk boyu Anadolu'ya sığındı.
- * Bu gelişmelerin ardından Anadolu tam bir kültür merkezine dönüştü.
- * Tasavvuf; kalbin kötülüklerden arındırılıp yaratılanlara karşı güzel davranılması, insanın dünyalık menfaatlerden ve nefsinden uzaklaşarak Allah'ın varlığı ile yetinmesidir.
- * Tasavvuf ehli olan ya da herhangi bir tasavvuf yolunda merteye kat etmiş olanlara mutasavvıf denir.
- * Türklere İslamiyet'i sevdiren ve Anadolu'nun İslamlaşmasında önemli rolü olan mutasavvıfların başında Ahmet Yesevi, Mevlana, Yunus Emre, Hacı Bektaş-ı Veli, Hacı Bayram Veli ve Ahi Evren gelmektedir.
- * Bu mutasavvıfların eserleriyle birlikte günümüze kadar öğretileri de gelmiştir.

• AHMET YESEVİ

- * Tarihte bilinen ilk büyük Türk mutasavvıfıdır.
- * Piri Türkistan olarak anılan Hoca Ahmet Yesevi Divan-ı Hikmet adlı eseriyle İslamiyet öğretisinde söz sahibi oldu.
- * Ahmet Yesevi, İslam medeniyetine girmeye başlayan Türk boylarına İslami bilgileri öğretti.
- * Derviş yetiştirip Anadolu'ya göndermesiyle İslamiyetin yayılması hızlandı.
- * Öğretisinin özünü; Allah ve peygamber sevgisi, fakir ve yetimleri korumak, dini kurallara riayet, güzel ahlak, zikir, nefis ile mücadele kendini eleştirmek ve ölümü düşünmek oluşturur.
- * Ahlaki hürriyete, "Hakkı bilmek için ilk önce kendini bilmek" ve "Ölmeden önce ölmek" anlayışıyla ulaşılır.
- * Bu öğretinin temeli; hikmet, sohbet ve ahlak esaslarına dayanır.

• MEVLÂNÂ CELÂLEDİN-İ RUMÎ

- * Öğretisinde insanlara iyiliği, alçak gönüllüğü, cömertliği, merhametli ve doğru olmayı öğütlemektedir.
- * Mevlânâ'ya göre insan, kendi kendini eğiterek hayvani ve şeytani yönlerinden sıyrılır.
- * Mevlânâ öğretilerinde, dini-tasavvufi düşüncesinin kaynağının Kur'an ve sünnet olduğunu vurgulamaktadır.
- * Mevlana'nın sevgisi evrenseldir. İrk, din, dil ayrımı yapmadan tüm insanları kapsar.

[OSMANLI'DA SÖZLÜ VE YAZILI KÜLTÜR]

• OSMANLI'DA SÖZLÜ VE YAZILI KÜLTÜRÜN TOPLUM HAYATINA ETKİLERİ

- * İslamiyet öncesinde oluşmaya başlayan ve Osmanlı Dönemi'nde zirveye çıkan sözlü edebiyat ürünleri, bu ürünlerin yazıya geçirilmesiyle zenginleşen Halk edebiyatı ve İslamiyet etkisiyle oluşan Divan Edebiyatı, Osmanlı'daki sözlü ve yazılı kültürün en güzel örneklerini oluşturur.
- * Türklerin İslamiyet'i kabulünden önce dini törenlerde ve bazı sosyal etkinliklerde söylenen destanlar ve şiirler sözlü edebiyat ürünlerini oluşturmaktaydı.
- * Türklerin İslamiyet'e geçmeleri ardından Anadolu'ya yerleşmeye başlamaları sonucu Orta Asya sözlü kültürü, Anadolu ve İslam kültürüyle etkileşime geçerek yeni bir sözlü kültür geleneğini başlatmıştır.
- * Eski Türk destanlarında ve şiirlerinde yer alan vatan sevgisi, kahramanlık gibi temalar Osmanlı'nın fetih hareketlerine de yansımış Türk halkının verdiği destekle cihat ve gaza hareketleri hız kazanmıştır.
- * Başta Yıldırım Bayezid, Çelebi Mehmet ve II. Murat olmak üzere padişahlar, sözlü kültürün taşıyıcıları olan âşık ve ozanlara yakın ilgi göstermiş ve bu kültürün korunmasında önemli katkılar sunmuşlardır.
- * Sarayın, özellikle hanım sultanların himayesinde olan saz şairleri, usta-çırak ilişkisiyle yetişmiş; kahvehaneler, panayırlar ve köy odaları gibi yerlerde okunan şiirler, anlatılan hikayeler ve destanlar sözlü kültürün yaşatılmasını sağlamıştır.
- * XV. yüzyıldan itibaren en çok görülen sözlü edebiyat ürünü halk hikayeleridir.
- * Destan ve şiir geleneğinin Leyle ile Mecnun, Ferhat ile Şirin, Arzu ile Kamber gibi çok bilinen aşk hikayeleri halk arasında çok tutulmuştur.
- * Edirne ve Topkapı saraylarında başlatılan helva sohbetleri de bir başka sözlü kültür geleneği olarak Osmanlı'daki üst ve orta sınıfı bir araya getirmiştir.
- * Türkülerin, ilahilerin, marşların söylendiği, oyunların oynandığı bu toplantılar XX. yüzyılın ilk yarısına kadar sürmüştür.
- * Sözlü kültür ürünleri halkın ortak duygu ve düşüncelerini dile getirmeleri bakımından Türk kültürünün korunmasında ve yaşatılmasında önemli bir işleve sahip olmuştur.
- * Osmanlı Devleti'nde yazılı kültür ürünleri Eski Anadolu Türkçesiyle XIII. yüzyıldan itibaren verilmeye başlanmıştır.
- * Destan geleneği yazılı edebiyatta da varlığını sürdürmüştür.
- * Bunun en güzel örnekleri Battalname, Danişmendname ve Saltukname gibi eserlerdir.
- * Osmanlılarda yazılı kültürün önemli bir bölümünü İslam medeniyeti etkisiyle gelişen divan edebiyatı oluşturur.
- * Saray çevresi ve Bursa, Edirne ve İstanbul gibi belirli şehirlerde oluşan divan edebiyatında; sanat ön planda olduğu için konu değil, konunun işleniş biçimi önemli olmuştur.
- * Yazılı kültür Osmanlı'da Türk kültürünün korunmasında ve yaşatılmasında önemli bir işlev görmüştür.

• II. MURAT DÖNEMİNDEKİ KÜLTÜREL GELİŞMELER

- * Ülkesinde kültür ve ilim hayatını yükseltmek isteyen Sultan Murat, ilim adamı ve bilginlere karşı son derece cömert davrandı.

[TEST – 1]

1.

- Mevlana: Öğretisinde insanlara iyiliği, alçak gönüllülüğü cömertliği, merhameti ve doğru olmayı öğütlemiştir.
- Yunus Emre: Öğretisinde bütün insanlığı ilahi aşka, kardeşliğe, merhamet ve şefkate davet etmiş; insan olmanın, kendini bilmenin, Allah'a ulaşmanın şartlarını ve yollarını anlatmıştır.
- Hacı Bektâş-ı Veli: Öğretisinde ayrılıkların ve farklılıkların yeri yoktur. Bütün yaratılmışlara aynı nazarla bakmış ve kimseyi hehangi bir özelliğinden ötürü diğerinden üstün tutmamıştır.
- Hacı Bayrâm-ı Veli: Öğretisi, önce Allah'a sonra canlı cansız tüm varlıklara derin bir sevgi duymanın yanı sıra onların hizmetine kendini adanmak şeklindedir.

Yukarıdaki mutasavvıfların öğretileri değerlendirildiğinde;

- I. İnsan sevgisini ve birlikteliğini ön plana çıkarmışlardır.
- II. Hoşgörü anlayışı mutasavvıfların öğretilerinde geçen ortak bir düşünce olmuştur.
- III. Tasavvuf inancını sadece bir düşünce olarak benimsemişlerdir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

2. Osmanlı Devleti'nin Anadolu'da ve Balkanlar'da hakimiyeti altına aldığı şehirlerde zaman içerisinde çeşitli alanlarda değişimler yaşanmıştır.

Aşağıdaki alanların hangisinde bir değişimin yaşandığı söylenemez?

- A) Ekonomi B) Sosyal C) İmar D) Merkezi yönetim E) Sanat

3. Osmanlı sarayına ilk şiir aşağıdaki hangi padişah döneminde girmiştir?

- A) I. Murat B) Yıldırım Bayezid C) I. Mehmet (Çelebi)
D) II. Murat E) Fatih Sultan Mehmet

19.

- Fatih, kendi kurduğu saray kütüphaneleri dışında ülkenin çeşitli şehirlerinde yaptırılan külliye, cami ve medreselerde içerisinde de çok sayıda kütüphane kurmuştur.
- Yavuz Sultan Selim bilim, kültür, sanat ve eğitim alanlarında önemli merkezler olan Urfa, Kahire, İskenderiye, Halep, Kudüs ve Şam'daki kültür ve sanat eserlerini İstanbul'a getirmiştir.
- Kanuni Sultan Süleyman, ünlü Macar Kralı Matthias Corvinus'a ait kütüphaneden bazı kitapların İstanbul'a getirilmesini istemiştir.

Buna göre;

- Osmanlı padişahlarında kitap toplama ve bunları kullanma alışkanlığı vardır.
 - İlmiye sınıfının etkinliği azaltılmıştır.
 - Devletin kültür seviyesi yükseltmiştir.
- yargılarından hangilerine ulaşılabilir?
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

20.

XIII. yüzyılda sufiler Anadolu'da gittikleri yerlerde halka manevi destek verdiler. Terk edilen, yıkılan yerleri yeniden imar etmeleri gibi dini ve ilmi çalışmalarda bulundular. Bu yüzden sultanlar ve devlet adamları da vakıflar kurarak onları desteklediler.

Buna göre sufiler ile ilgili;

- devletin desteği ile Anadolu'nun bayındır hâle gelmesinde büyük rol oynadıkları,
 - yerli halkın İslamlaşmasına vesile oldukları,
 - Osmanlı'nın kuruluşuna katkı sağladıkları
- durumlarından hangileri söylenebilir?
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I,II ve III

21.

Osmanlı şehir planlaması ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi doğru değildir?

- Şehirler genelde ticari faaliyetlerin yoğunlaştığı güzergâhlar üzerinde kurulmuştur.
- Şehir kültürü Bizans şehir mimarisi üzerinde gelişme göstermiştir.
- Şehrin asıl merkezini bedestenler oluşturmuştur.
- Şehirlerin ikinci kısmını mahalleler oluşturmuştur.
- Şehirlerdeki çarşının konumu belirlenirken önemli yollar ve önemli kültürel alanlara yakınlık belirleyici olmuştur.

22.

Fatih Sultan Mehmed Dönemi'ne kadar Bursa'da yirmibeş, Edirne'de on üç ve İznik'te dört olmak üzere toplam kırk iki medrese, daha küçük şehirlerde ise kırk medrese kurulmuştur. Osmanlı Devleti Kuruluş Dönemi'nde iken seksen iki medrese inşa etmiştir.

Bu gelişmeler;

- yabancı eserlerin Türkçeye tercüme edildiği,
 - eğitim ve öğretim faaliyetlerinin sadece medreselerde yapıldığı,
 - eğitim ve bilim ortamının Osmanlılarda çok hızlı bir şekilde geliştiği
- durumlarından hangilerini kanıtlamaktadır?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

23.

Aşağıdaki padişahlardan hangisi yazdığı şiirlerde "avni" mahlasını kullanmıştır?

- A) II. Murat B) Kanuni C) I. Selim
D) II. Bayezid E) II. Mehmet (Fatih)

[İSTANBUL'UN FETHİ VE SONUÇLARI (29 MAYIS 1453)]

İSTANBUL'UN FETHİ'NİN SEBEPLERİ

- * İstanbul coğrafi konumu açısından Asya ile Avrupa kıtalarının kesiştiği yerde olması nedeniyle son derece stratejik bir konumdaydı.
- * İstanbul konumundan dolayı tarihte birçok kez farklı zamanlarda ele geçirilmek için kuşatıldı.
- * Kuşatanlar arasında Makedonyalılar, Macarlar, Avarlar, Abbasiler, Emeviler, İranlılar, Ruslar, Latinler, Venedikliler, Cenovalılar ve Türkler yer almıştır.

JEOPOLİTİK VE STRATEJİK NEDENLER

- * İstanbul'un Asya ile Avrupa kıtalarının kesiştiği yerde bulunması
- * İstanbul'un Boğaz'dan geçişi denetleyen bir noktada bulunması
- * Osmanlı Devleti'nin Anadolu ve Rumeli'deki topraklarının birbirine bağlanabilmesi için İstanbul'un alınmasının gerekli olması

NOT

- * Bizans, İstanbul Boğazı'nı kontrol edebilecek konumda olduğu için zaman zaman Osmanlı ordularının Anadolu ile Rumeli arasında geçişine zorluk çıkarıyordu.
- * Bu durum Osmanlı Devleti'nin Rumeli veya Anadolu topraklarına yapılan saldırılara zamanında karşı koymasını güçleştiriyordu.

ASKERİ VE SİYASİ NEDENLER

- * Bizans'ın saltanat iddiasında bulunan şehzadeleri destekleyerek Osmanlı Devleti'ni iç savaş tehdidi altında tutması
- * Bizans'ın Avrupalıları Osmanlılara karşı kıskırtıp Haçlı Seferleri'nin düzenlenmesinde rol üstlenmesi
- * Bizans'ın Anadolu Türk beyliklerini Osmanlılara karşı isyana teşvik etmesi

EKONOMİK NEDENLER

- * İstanbul'un fethiyle Karadeniz - Akdeniz arasındaki su yollarının denetimini ele geçirme isteği
- * İstanbul'un önemli kara ve deniz ticaret yollarının üzerinde olması

NOT

- * Hz. Muhammed'in "İstanbul mutlaka fethedilecektir. Onu fetheden komutan ne güzel komutan, onu fetheden ordu ne güzel ordudur." hadisi İstanbul'un İslam devletleri tarafından kuşatılmasında teşvik edici bir unsur olmuştur.

İSTANBUL'UN FETHİ İÇİN YAPILAN HAZIRLIKLAR

- * İstanbul, II. Mehmet'ten önce farklı milletlerden hükümdarlar tarafından kuşatılmış olmasına rağmen alınamadı.
- * Çünkü Bizans hem Avrupa devletlerinden yardım alıyordu hem de İstanbul aşılması ve yıkılması güç surlarla çevriliydi.
- * Ayrıca Bizans suda sönmeyen Grejuva (Rum Ateşi) adı verilen bir ateş topuna sahipti.
- * Bu ateş topu düşman gemilerini ve savaş araçlarını yakmada etkili oluyordu.

İSTANBUL'UN FETHİ'NİN SONUÇLARI

- * 30 Mayıs günü şehre giren II. Mehmet İstanbul'un yağmalanmasına izin vermedi.
- * Korku içinde Ayasofya'ya sığınmış olan Hristiyan halka özgür olduklarını bildirdi.
- * Ayrıca Rum Ortodoks Patrikhanesi'nin devamına izin vererek yönetimi altına aldığı Ortodokslara din ve vicdan hürriyeti tanıdı.
- * II. Mehmet, fetihi takip eden günlerde, Bizans'ın ileri gelen din adamlarından Gennadios'u (Genadyos) Rum Ortodoks Patriği olarak tayin etti.
- * Patriğe sadece Rumların değil, Osmanlı topraklarındaki tüm Ortodoks Hristiyanların dini lideri ve milletbaşı olma yetkisi tanıdı.
- * Ayrıca ona verdiği bir fermanla Ortodoks milletinin haklarını güvence altına aldı.
- * Bu fermana göre;
 - » Ortodoksların kiliseleri korunacak,
 - » Evlenme, boşanma ve cenaze defin işlemleri kendi dini geleneklerine göre yürütülecek,
 - » Ayinlerin yapılmasına ve dini günlerin kutlanmasına da devam edilecekti.

NOT

- II. Mehmet bu fermanla Hristiyan dünyasında öteden beri yaşanan Katolik—Ortodoks çekişmesinin sürmesini sağlamış Ortodoksları yanına çekerek olası Hristiyan mezhep birliğinin oluşmasını engellemiştir.

İSTANBUL'UN FETHİ'NİN TÜRK TARİHİ AÇISINDAN ÖNEMİ

- * İstanbul'un Fethi'yle Osmanlı Devleti'nin Türk ve İslam dünyasındaki saygınlığı arttı.

- * Memlûklular hariç diğer İslam ülkelerinde fethin şerefine büyük şenlikler ve gösteriler yapıldı.
- * Memlûklular İslam dünyasının liderliği konusunda Osmanlıları kendisine rakip olarak gördüğü için Osmanlıların İslam dünyasında saygınlığını artıran bu olayı kutlamadılar.

NOT

- Hz. Muhammed'in yüzyıllar öncesinden İstanbul'un Müslümanlar tarafından fethedileceğini müjdelemesinden dolayı İstanbul'un fethine Feth-i Mübin denilmiştir.
- * Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi bitti. Yükseliş Dönemi başladı.
- * Osmanlı Devleti'nin Asya ve Avrupa'daki toprakları birleştirilerek ülkenin toprak bütünlüğü sağlandı.
- * İstanbul, Osmanlı Devleti'nin başkenti yapıldı ve II. Mehmet'e ülke alan, ülke açan anlamına gelen **Fatih** unvanı verildi.
- * Ayrıca "Sultan-ı Berr-u Bahr" (Karaların ve Denizlerin Hükümdarı) olarak anılmaya başlandı.
- * Fatih, bilginleri, sanatçıları ve tüccarları şehre yerleştirerek İstanbul'u önemli bir kültür ve ticaret merkezi hâline getirdi.

İSTANBUL'UN FETHİ'NİN DÜNYA TARİHİ AÇISINDAN ÖNEMİ

- * Orta Çağ kapanıp, Yeni Çağ açıldı.
- * Kuşatma sırasında kullanılan güçlü toplarla şehirlerin etrafını çevreleyen ve yıkılmaz sanılan büyük surların yıkılabileceği anlaşıldı.

❁ XVI. YÜZYILDA OSMANLI-HABSBURG MÜCADELESİ VE SONUÇLARI

- * Kanuni Sultan Süleyman, Osmanlı tahtına geçtiğinde Avrupa'da önemli dini ve siyasi gelişmeler yaşanıyordu.
- * Reform hareketleri nedeniyle Hristiyanlık dünyasında mezhep tartışmaları başlamıştı.
- * Aynı tarihte İspanya'nın genç kralı Şarlken Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'nun başına geçmişti.
- * Bu dönemde Osmanlı Devleti'nin Batı'da hızlı bir genişleme politikası yürütmesi, buna karşılık Şarlken'in Avrupa'yı Kutsal Roma Germen İmparatorluğu çatısı altında birleştirmeye çalışması Osmanlı ile Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'nu karşı karşıya getirtti.
- * Şarlken'in Avrupa'yı imparatorluğunun çatısı altında birleştirme politikasına Fransa kralı I. Fransuva karşı çıkınca Avrupa iki cepheye ayrıldı.
- * Avrupa'daki bu siyasi çatışma ve Reform hareketlerinin doğurduğu mezhep kavgaları, Hristiyan birliğini parçalama politikası takip eden Osmanlı Devleti için önemli bir fırsat oldu.

OKU ÖĞREN

Kutsal Roma Germen İmparatorluğu

- 962 – 1806 yılları arasında Orta Avrupa'da hüküm sürdü. Yöneticileri Habsburg hanedanı içerisinde seçilirdi.
- İmparatorluk farklı hanedanlar tarafından yönetilen ve kendi içinde bağımsız hareket eden devletler topluluğuna sahiptir.
- Almanya merkezli olan imparatorluk; Avusturya, İsviçre, Lüksemburg, Belçika, Hollanda, Polonya, Fransa ve İtalya topraklarının bir bölümünü kapsar.
- XVI. yüzyılda Avrupa'nın en güçlü devleti hâline ve dolayısıyla da Osmanlı Devleti'nin en büyük rakibi hâline gelmiştir.

❁ BELGRAD'IN FETHİ (1521)

- * Kanuni için öncelikli hedef batı yönünde ilerlemektir.
- * Avrupa'da fetihlerin sürdürülebilmesi için Belgrad ve Rodos gibi iki önemli kalenin alınması gerekiyordu.
- * 1521 yılında ordunun başında sefere çıkan Kanuni ilk olarak Orta Avrupa'nın kilidi konumundaki Belgrad'ı fethetti.
- * Belgrad'ın fethiyle, Belgrad Avrupa'ya yapılan seferler için askeri bir üs haline getirildi.
- * Macaristan yolu Türklere açıldı.

❁ RODOS'UN FETHİ (1522)

- * Kanuni'nin ikinci hedefi Rodos oldu.
- * Rodos fethedilirse Osmanlılar Akdeniz seferleri için askeri bir üsse sahip olacaktı.
- * 1522 tarihinde Rodos'un fethedilmesiyle Mısır-İstanbul deniz yolunun güvenliği sağlandı.

- * II.Bayezid'in kendilerine sığınma hakkı tanımları üzerine yüz bin kadar İspanya Yahudisi Osmanlı topraklarına geldiler.
- * Kendilerine "Sefarad Yahudileri" denilen İspanya Yahudilerinin büyük çoğunluğu Selanik ve İstanbul'a yerleştirildi.
- * **AFRİKADA'KI MÜSLÜMANLARIN HİMAYE EDİLMESİ**
- * Kuzey Afrika kıyılarında Tunus, Cezayir ve Fas'taki küçük Müslüman devletler, kendi aralarında yaşadıkları mücadeleler nedeniyle zayıfladılar.
- * İspanya bu durumdan yararlanarak Kuzey Afrika'da işgal hareketlerine girişti.
- * Zor durumda kalan Müslümanlar Osmanlı Devleti'nden yardım istedi.
- * Akdeniz'deki Osmanlı donanması bu bölgeleri İspanya'ya karşı savundu.
- * Elli sekiz yıl süren çoğu deniz savaşları ile İspanya'ya karşı başarılı mücadeleler verildi.
- * 1574 yılındaki "Tunus Savaşı" yaşanan bu mücadeleye son noktayı koydu.
- * Bu savaş sonrası Kuzey Afrika İspanya sömürgesi olmaktan kurtarıldı.
- * Osmanlı buraların sürekli korunması için Cezayir, Trablusgarp ve Tunus isimli üç eyalet kurarak buraları İstanbul'a bağladı.
- * Bölge XIX. yüzyılın ortalarına kadar Osmanlı himayesinde huzur içinde yaşadı.
- * Ayrıca Portekizlilerin Batı Hint Okyanusu adalarına ve Doğu Afrika kıyılarındaki Müslümanlara uyguladığı zulümlere Mısır'ın fethiyle son verilmiştir.

[DENİZLERDE HÂKİMİYET MÜCADELESİ]

AKDENİZ'DE OSMANLI HÂKİMİYETİNİN KURULMASI

- * Osmanlı Devleti'nin sınırları XV ve XVI. yüzyıllarda güçlü kara ordusu sayesinde gerçekleştirilen fetihlerle hızla genişledi.
- * Özellikle İstanbul'un fethedilmesinden sonra Osmanlı Devleti, Yakın Doğu ve Avrupa'nın önemli bir kara gücü haline geldi.
- * Osmanlı Devleti'nin doğuda önemli rakiplerinden biri olan Akkoyunlu Devleti, Fatih Dönemi'nde yapılan Otlukbeli Savaşı (1473) ile bertaraf edildi.

18. Osmanlılar; Portekiz'e karşı Kızıldeniz, Basra Körfezi ve Hint Okyanusu'na donanma göndermiştir. Çünkü ticaret mallarını, Ümit Burnu yoluyla Okyanus üzerinden taşımaya çalışan Portekizliler, 1514'te Hürmüz Boğazı'nı ele geçirerek Doğu mallarının Akdeniz'e girmesine engel olmuştur. Bu sırada Akdeniz hâkimiyeti için İspanya ile mücadele içinde olan Osmanlılar, Kızıldeniz'de faaliyetlerini arttıran Portekizlileri de engellemeye çalışmıştır.

Buna göre Osmanlı Devleti'nin Portekiz ve İspanya ile mücadelesinin temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğu Akdeniz ticaretini yeniden canlandırmak
- B) Dünya gücü hâline gelmek
- C) Coğrafi Keşiflere katılmak
- D) Hristiyan birliğini parçalamak
- E) İpek ve Baharat yolları üzerinde hâkimiyet sağlamak

19. II. Bayezid kardeşi Cem Sultan ile taht mücadelesine girişmiş, daha sonra bu mesele dış sorun haline gelmiştir.

Bu durumun yaşanmasında aşağıdaki gelişmelerden hangisinin etkisi olmamıştır?

- A) Celali İsyanları'nın artması
- B) Memluklerle iş birliği yapması
- C) Rodos şövalyeleri ile anlaşması
- D) Papalığın Cem Sultanı desteklemesi
- E) Cem Sultan'ın Hristiyan hükümdarları tarafından Osmanlıya karşı düzenlenecek Haçlı Seferi'nde kullanılmak istenmesi

20. Osmanlı Devleti; Katolik Kilisesi'yle yakın ilişki içinde bulunan Habsburglar üzerinde baskı kurarak Protestanlığın kuvvetlenmesinde ve resmen tanınmasında önemli rol oynamıştır. Osmanlılar, Protestanlık hareketine dolaylı şekilde yardımcı olmuş fakat Protestanlara hiçbir zaman doğrudan askeri destek vermemiştir. Avrupa'da ilerleyerek Habsburgların Alman kanadını yıpratın Osmanlılar, Protestanlığın yayılması için uygun zemini oluşturmuştur.

Buna göre Osmanlı Devleti Avrupa'ya yönelik uyguladığı politikalarıyla;

- I. Hristiyan birliğini parçalama,
- II. Protestanlığı Hristiyanlık dininin en büyük mezhebi hâline getirme,
- III. dolaylı yollardan Habsburgları zayıflatma amaçlarından hangilerini gerçekleştirmeye çalışmıştır?

- A) Yalnız I
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III
- E) Yalnız III

21. Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin XVI. yüzyılda yürüttüğü dış politikasının etkisiyle ortaya çıkan bir durum değildir?

- A) Üç kıtada hüküm süren dünya gücü hâline gelmesi
- B) Bizans'ın mirasına sahip çıkarak Ortodoksların Batı karşısında temsilcisi gibi hareket etmesi
- C) İlk kez ülke topraklarının eyaletlere bu dönemde ayrılması
- D) Avrupa'nın siyasi ve ekonomik hayatına yön vermesi
- E) Avrupa'dan Hint Okyanusu'na kadar uzanan geniş bir coğrafyada zor durumda kalan milletlerin yardımına başvurduğu bir otorite hâline gelmesi

OKU ÖĞREN

- Haremde yetişen cariyeler vezir, beylerbeyi, sancakbeyi gibi üst rütbeli devlet adamlarıyla evlendirildi. Bu sayede saray kültürü, şehir kültürüne katkı sağlamıştır.

• DİVÂN-I HÜMAYUN VE ÜYELERİ

- * Orhan Bey zamanında oluşturuldu. I. Murat Dönemi'nde tam olarak teşkilatlanmış ve devlet işlerinin görüşülüp karara bağlandığı yer olmuştur.
- * Fatih'e kadar divana hükümdarlar, Fatih'ten sonra veziriazamlar başkanlık etti.
- * Topkapı Sarayı'nda Kubbealtı denilen yerde yapılan divan toplantıları ilk zamanlarda her gün yapılırdı.
- * Fatih'ten itibaren haftada dörde, XVII. yüzyılda ise ikiye XVIII. yüzyılda da bire indirildi.
- * Fatih'ten itibaren padişah divan toplantılarını Kasr-ı adl denilen yerden izlemeye başladı.
- * Toplantıdan sonra veziriazam ve diğer divan üyeleri, arz odasına giderek padişaha ayrı ayrı bilgi verirdi.
- * Divanda alınan kararlar padişahın onayında sonra kesinlik kazanırdı.
- * Veziriazam olağan divan toplantılarından başka haftanın her günü ikindi vakti kendi konağında ayrı bir divan kurardı.
- * İkinci Divanı denilen bu divanda veziriazam hem hükümet işleriyle ilgilenir hem de halkın istek ve şikâyetlerini dinlerdi.
- * Padişah dışında bir de divana katılanların ayakta durarak karar alması nedeniyle Ayak Divanı denilen olağanüstü durumlarda toplanan bir divan vardı.
- * Divan toplantılarında devletin siyasi, idari, mali, askeri, örfi, şeri ve adli işleri görüşülürdü. Ayrıca halkın şikâyetleri dinlenir ve önemli davalar burada görüşülüp karara bağlanırdı.
- * Divan hangi din ve milletten, hangi sınıf ve tabakadan olursa olsun, kadın-erkek herkese açıktı.

NOT

- Divan-ı Hümayun; günümüzde Danıştay, Yargıtay, Anayasa Mahkemesi, Bakanlar Kurulu gibi kurumların görevini yerine getiren önemli bir kuruldur. Divanda alınan kararlar Osmanlı hukukuna göre kanun sayılırdı.

3. Fatih Sultan Mehmet Dönemi'ndeki;

- I. kardeş katlinin yasal hâle getirilmesi,
- II. haremden evlenme geleneğinin başlatılması,
- III. üst düzey görevlere devşirme kökenli devlet adamlarının getirilmesi

düzenlemelerinden hangilerinin merkezi otoriteyi güçlendirmeye yönelik olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) I ve III D) II ve III
E) I, II ve III

4.

- Divan toplantılarının daimi üyesidir.
- Orduya komutanlık yaptığında Serdar-ı Ekrem unvanını kullanırdı.
- Padişahın mutlak vekilidir.

Yukarıda özellikleri verilen devlet görevlisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sadrazam B) Vezir
C) Kazasker D) Nişancı
E) Kaptanıderya

5. Yazıldığı dönemin siyasi, sosyal ve ekonomik yapısı hakkında bilgiler içeren eserlerdir. Dönemin yönetim anlayışını ve değerini yansıttırmasının yanında, iyi bir devlet yönetiminin sağlanması için idarecilere öğüt ve telkinde bulunulan eserlerdir.

Yukarıda tanımı verilmiş olan Osmanlı geleneği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fermanlar B) Beratlar
C) Lahiyalar D) Siyasetnameler
E) Mektuplar

6. Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nde merkezi otoriteyi artırmak veya güçlendirmek için yapılmış olan düzenlemelerden biri değildir?

- A) Yöneticilerin merkezden atanması
B) Şehzadelerin sancağa gönderilmesi
C) Şeyhülislamın divan üyeliğine getirilmesi
D) Kardeş katli yasasının çıkarılması
E) Kanunnameler çıkarılması

7. Yükselme Dönemi Osmanlı padişahları; Fatih, Halife, Kanuni gibi unvanlar kullanmıştır.

Bu durumun ortaya çıkmasında;

- I. teokratik yapının devlet yönetimine yerleşmesi,
- II. egemenlik alanlarının genişlemesi,
- III. Divan-ı Hümayun'da alınan kararların yasa hâline getirilmesi

gelişmelerinden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) I ve III D) II ve III
E) I, II ve III

8.

- I. Padişah annesi, eşleri ve cariyelerinin bulunduğu yerdir.
- II. Padişah'ın özel hayatının geçtiği yerdir.
- III. Saray kadınlarının görgü, din ve müzik eğitimi aldığı bir okuldur.

Yukarıda Harem ile ilgili verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız III B) I ve II
C) I ve III D) II ve III
E) I, II ve III

18. Divan-ı Hümayun'un aşağıdaki özelliklerinden hangisi bu kurulun yetki gücünün sınırlandırıldığını göstermektedir?

- A) Fatih'ten itibaren başkanlığını sadrazamın yapması
- B) Din ve millet ayrımı yapılmadan herkese açık olması
- C) Üye sayısının giderek artması
- D) Aldığı kararların padişahın onayından geçmesi
- E) Üyelerinin çoğunun devşirme kökenli olması

19. Osmanlı Devleti'nde siyasetname ve nasihatnamelere göre devlet adamında olması gereken vasıflar arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Liyakat
- B) Cömertlik
- C) Riyakârlık
- D) Adalet
- E) Emaneti ehline verme

20. I. Murat Dönemi'nde kabul edilen "ülke toprakları padişah ve oğullarınıdır." ilkesinin yerine Fatih Dönemi'nde "ülkenin toprakları padişahındır." anlayışı getirilmiştir.

Fatih'in bu uygulama ile;

- I. merkezi otoriteyi güçlendirme,
- II. istikrarı sağlama,
- III. küçük yaştaki şehzadelerin tahta çıkabilmesini sağlama

amaçlarından hangilerini gerçekleştirmeye çalıştığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

21. Aşağıdakilerden hangisi Divan-ı Hümayun üyelerinden kazaskerin özelliklerinden biri değildir?

- A) Seyfiye sınıfının divandaki temsilcisidir.
- B) Adalet, din ve eğitim alanından sorumludur.
- C) Medreselerde görev alacak müderrislerin atamalarından sorumludur.
- D) Medrese çıkışlı olup Türk ve Müslüman olmak zorundadır.
- E) Taşrada kadıların çözemediği davaları çözerdi.

22. Divan-ı Hümayun'daki;

- I. padişahın tuğrasını çekme,
- II. tımar ve zeametlerin kayıtlarını tutma,
- III. iç ve dış yazışmaları yapma

görevlerinden hangileri nişancının sorumlulukları arasında yer almaktadır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

23.

- I. Hakim olunan bölgelerdeki yönetim anlayışları
- II. Eski Türk gelenekleri
- III. İslam dininin kuralları

Yukarıdakilerden hangilerinin Osmanlı devlet anlayışının oluşmasında etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

KLASİK ÇAĞDA OSMANLI TOPLUM DÜZENİ

7. ÜNİTE

[OSMANLI MİLLET SİSTEMİ]

Osmanlı'da Toplum

OSMANLI TOPLUM YAPISI

- * Osmanlı toplumu töre ve İslam hukukuna göre düzenlenmişti.
- * Osmanlı toplumu farklı din, dil ve ırktan insan topluluklarından oluşuyordu.
- * Ancak devlet içinde herkes eşit statüde, yer alıyordu.
- * Öyle ki Osmanlı toplumu Osmanlı Devleti'nin adaletli politikası sayesinde paylaşımcı, bencilikten uzak, birbiriyle iyi ilişkiler içinde ve mutlu yaşayan insanlardan oluşan bir toplum niteliğindedi.
- * Osmanlı toplumu genel olarak yönetenler ve yönetilenler olarak iki gruptan meydana geliyordu.
- * Yönetilenler grubu Müslim ve gayrimüslim şeklindeydi.
- * Sınıf ayrımının kesinlikle söz konusu olmadığı Osmanlı'da, devlete hizmet karşılığı Müslüman reyadan yönetenler sınıfına geçmek mümkündü.

OSMANLI MİLLET SİSTEMİ

- * Osmanlı Devleti çeşitli din, mezhep ve ırklara mensup toplulukları bünyesinde toplayan çok milletli bir yapıya sahipti.

- * Devletin toplumsal, siyasal ve yönetsel yapısı, ırk esasına değil düşünce ve inanç temeline göre örgütlenmişti.

NOT

- * Toplum yapısında bir çok dini, kültürü ve farklı ulusları barındıran Osmanlı Devleti'nde Müslümanları, Hristiyanları ve Musevileri barış içinde yaşatan ve bu dine mensup milletlerin örf ve adetlerine karışmayıp, aksine gözetip kollayan düzenin adı Millet Sistemidir.

- * İrk ayrımı gözetmeyen Osmanlı aynı dine inanan toplulukları ümmet olarak nitelendirdi.
- * Müslümanlar için Ümmet-i Muhammed tabiri kullanılırken ehli kitap olarak tanımlanan Hristiyan ve Yahudiler için ise gayrimüslim tabiri kullanıldı.
- * Müslüman cemaatini meydana getiren topluluklar Türkler, Araplar, Acemler, Boşnaklar ve Arnavutlardı.
- * Gayrimüslimlerde en kalabalık topluluğu Ortodoks cemaati oluşturuyordu.
- * Ortodoks cemaatler; Rumlar, Eflak, Boğdanlılar, Karadağlılar, Sırpalar ve Bulgarlar idi.
- * Ayrıca Osmanlı ülkesinde Ermeni, Musevi, Süryani, Nasturi ve Kildani cemaatleri de yaşamaktaydı.
- * Osmanlı Devleti, himayesi altında yaşayan toplulukları din veya mezheplerine göre yönetti.
- * Serbestçe ibadetlerini gerçekleştiren, kültürlerini yaşatan milletler uzun yıllar Osmanlı hakimiyetinde yaşadılar.

19. Osmanlı Devleti'nde Müslümanlar ve Müslüman olmayanlar olmak üzere iki gruptan oluşan insan topluluğu millet sistemi olarak adlandırıldı. Ülkede ırk ve dil bakımından farklı toplumlar bulunmasına rağmen siyasi, hukuki ve toplumsal yapılanma millet isimleriyle değil, din ve mezhep esasına göre şekillendirildi.

Aşağıdakilerden hangisinin millet sisteminin etkisiyle yaşanan bir durum olduğu söylenebilir?

- A) Gayrimüslimlerin kültürel varlıklarını koruması
- B) Toplumda etnik ayrımcılığın ön plana çıkması
- C) Osmanlıya yönelik dış tehditlerin artması
- D) Mezhepler arasında çatışmaların yaşanması
- E) Dini kuralların siyasi kararlarda belirleyici olması

20. Osmanlı Devleti fethettiği yerlerde yeni mahalleler kurarken bu mahalleleri bir cami, bir kilise ya da bir havra çevresinde kurmaya dikkat etmiştir.

Bu uygulama Osmanlı'da;

- I. dini hoşgörünün olduğu,
- II. aynı bölgede, farklı dinleri temsil eden mimari örneklerin olduğu,
- III. şehirlerin fiziki yapılarında dini unsurların ön plana tutulduğu

durumlarından hangilerini kanıtlar niteliktedir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

21. Osmanlı Devleti'nde eğlence kültürünün bir parçası olan panayır ve şenlikler oldukça zengin ve ihtişamlı geçirdi. Devlet bu şenlikleri halkı rahatlatmak amacıyla düzenlerken farklı amaçlar da gütmüştür.

Buna göre düzenlenen zengin ve ihtişamlı panayır ve şenlikleriyle devlet;

- I. halkı ve davet edilen yabancı devlet adamlarını etkileme,
- II. ticari hayata geçici de olsa bir hareketlilik kazandırma,
- III. Osmanlı hanedanının soylu bir aile olduğunu gösterme

amaçlarından hangilerini gerçekleştirmeye çalışmıştır?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

22. Osmanlı Devleti'nin fethettiği bölgelerdeki fiziki dönüşüm uygulanan imar ve iskan politikası ile olmuştur. Osmanlılar, bir şehri fethedince ilk olarak ana kiliseyi camiye çevirmiş ve ona, Ulu cami adını vermiştir. İkinci adım olarak ise şehre kadi ve subaşı tayin etmiştir. Ayrıca fethedilen bölgelere Türk Müslüman nüfusu yerleştirmek için de tedbirler almıştır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Fethedilen yerlerin fiziki yapılarında İslam kültürünün etkisiyle değişimler yaşanmıştır.
- B) Fethedilen yerlerde farklı dinlerin yaşatılmasına imkân verilmemiştir.
- C) Osmanlılar gayrimüslimlerin Müslüman olması için planlı bir çabaya girişmiştir.
- D) Fethedilen şehirlerdeki ilk değişim yönetim alanında olmuştur.
- E) Fethedilen yerlerdeki yerli halka ılımlı bir anlayışla yaklaşmıştır.

TÜM KİTAP İÇERİKLERİ BURADA!

Tüm kitap içeriklerine ve akıllı tahta içeriklerine ulaşmak için
"Editör Data" uygulamasını indirin.
(Telefonunuzun kamerasını açıp karekodu okutunuz)

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 20 33 Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.editoryayinevi.com | bilgi@editoryayinevi.com

ISBN 978-605-280-362-2

9 786052 803622